

Er is een nieuwe wettekst verschenen. Het gaat om de volgende tekst:

Koninklijk besluit van 25.03.2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 oktober 2012 tot vaststelling van de algemene basiseisen waaraan arbeidsplaatsen moeten beantwoorden (Belgisch Staatsblad, 14.04.2016)

In de Codex over het welzijn op het werk verandert er niets; deze materie is het voorwerp van:

Titel III – Arbeitsplaatsen – Hoofdstuk I – Basiseisen.

TE ONTHOUDEN:

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de artikelen 34, 35 en 36 van het KB van 2012, i.e. de artikelen in verband met verlichting en verluchting. Aan het nieuwe KB wordt nog een bijlage 2 toegevoegd.

U vindt hieronder een vergelijkende tabel van beide wetteksten en een samenvatting van bijlage 2.

Om u te helpen bij het lezen:

In het rood: gewijzigd | **In het blauw:** vorige regelgeving.

Artikelnummer	KB 2012	KB 2016
<p>34</p> <p><u>Opmerking van het CEDIQB:</u></p> <p>Aan de inhoud van artikel 35 van het KB van 2012 worden wijzigingen aangebracht en deze inhoud wordt, als gevolg van het nieuwe koninklijk besluit, de tekst van artikel 34 (*).</p>	<p>De werkgever bepaalt, op grond van de resultaten van een risicoanalyse, aan welke voorwaarden de verlichting van de arbeidsplaatsen, al dan niet in open lucht, evenals van de werkposten moet beantwoorden teneinde ongevallen door de aanwezigheid van voorwerpen of hindernissen en vermoeidheid van de ogen te voorkomen.</p> <p>De werkgever die de vereisten van de norm NBN EN 12464-1 en de norm NBN EN 12464-2 toepast bij het bepalen van de voorwaarden inzake verlichting wordt vermoed te hebben gehandeld in overeenstemming met het eerste lid.</p>	<p>Wordt vervangen door:</p> <p>“De werkgever bepaalt, op grond van de resultaten van een risicoanalyse, aan welke voorwaarden de verlichting van de arbeidsplaatsen, al dan niet in open lucht, evenals van de werkposten moet beantwoorden teneinde ongevallen door de aanwezigheid van voorwerpen of hindernissen en vermoeidheid van de ogen te voorkomen.</p> <p>De werkgever die de vereisten van de norm NBN EN 12464-1 en de norm NBN EN 12464-2 toepast bij het bepalen van de voorwaarden inzake verlichting wordt vermoed te hebben gehandeld in overeenstemming met het eerste lid.</p>

	Wanneer de werkgever de normen bedoeld in het tweede lid niet wenst toe te passen, moet de verlichting ten minste beantwoorden aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in bijlage 2.	Wanneer de werkgever de normen bedoeld in het tweede lid niet wenst toe te passen, moet de verlichting ten minste beantwoorden aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in bijlage 2. "
<p style="text-align: center;">35</p> <p><u>Opmerking van het CEDIOB:</u></p> <p>Aan de inhoud van artikel 34 van het KB van 2012 worden wijzigingen aangebracht en deze inhoud wordt, als gevolg van het nieuwe koninklijk besluit, de tekst van artikel 35 (*).</p>	Arbeidsplaatsen waar werknemers bij het uitvallen van de kunstverlichting aan bijzondere risico's zijn blootgesteld, zijn uitgerust met een voldoende sterke noodverlichting.	<p>Wordt vervangen door:</p> <p>"Arbeidsplaatsen waar werknemers bij het uitvallen van de kunstverlichting aan een verhoogd risico zijn blootgesteld, zijn uitgerust met een verlichting die bijdraagt aan de veiligheid van de personen die bezig zijn met een mogelijk gevaarlijke activiteit of zich in een mogelijk gevaarlijke situatie bevinden en die het hen mogelijk maakt een gepaste afsluitprocedure uit te voeren voor de veiligheid van de bediener en andere aanwezigen in het gebouw. De sterkte van deze verlichting mag niet minder zijn dan 10% van de normaal vereiste verlichtingssterkte voor de betreffende taak. "</p>
<p>(*) Bij de aanpassing van dit koninklijk besluit van 10 oktober 2012 werd inderdaad beslist de algemene eisen betreffende de verlichting (i.e. de inhoud van het oude artikel 35) te wijzigen <u>en ze te plaatsen</u> vóór de eisen betreffende de veiligheidsverlichting (i.e. de inhoud van het oude artikel 34).</p>		
<p style="text-align: center;">36</p>	<p>De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers in besloten werkruimten over voldoende zuivere lucht beschikken, rekening houdend met de werkmethoden en de door de werknemers te leveren lichamelijke inspanningen.</p> <p>Hiertoe worden de toevoer van verse lucht en de afvoer van bevulde lucht verzekerd naar rato van 30 m³ lucht per uur en per in de besloten werkruimte aanwezige werknemer.</p>	<p>Wordt vervangen door:</p> <p>"De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers in de werklokalen over voldoende verse lucht beschikken, rekening houdend met de werkmethoden en de door de werknemers te leveren lichamelijke inspanningen.</p> <p>Hiertoe neemt de werkgever de nodige technische of organisatorische maatregelen opdat de CO2-concentratie in deze werklokalen lager is dan 800 ppm, tenzij deze kan aantonen dat dit om objectieve en gegronde redenen niet mogelijk is.</p> <p>In elk geval mag de CO2-concentratie in deze werklokalen nooit hoger zijn dan 1200 ppm. "</p>
<p><u>Opmerking:</u> Er is niet langer sprake van zuivere, maar van verse lucht. Lucht kan immers nooit helemaal zuiver zijn, maar kan wel worden ververst.</p>		

<p style="text-align: center;">38</p>	<p>Indien een luchtverversingsinstallatie wordt gebruikt, inzonderheid airconditioneringsinstallaties of mechanische ventilatie-installaties, moet deze beantwoorden aan de volgende voorwaarden:</p> <p>1° ze is dermate gebouwd dat zij enkel zuivere lucht verspreidt, die gelijkmatig wordt verdeeld over de werklokalen;</p> <p>2° ze is dermate gebouwd dat de werknemers niet blootgesteld worden aan hinder door temperatuurschommelingen, tocht, lawaai of trillingen;</p> <p>3° ze houdt rekening met de wetenschappelijke normen betreffende de relatieve luchtvochtigheid;</p> <p>4° ze wordt dermate onderhouden dat elke afzetting van vuil en de verontreiniging of besmetting van de installatie wordt voorkomen of dat dit vuil zo snel mogelijk wordt verwijderd of de installatie gereinigd, zodat elk risico voor de gezondheid van de werknemers door de verontreiniging of besmetting van de ingeademde lucht wordt voorkomen of beperkt;</p> <p>5° storingen worden door een controlesysteem gemeld;</p> <p>6° de werkgever treft de nodige maatregelen opdat de installatie regelmatig wordt gecontroleerd</p>	<p>Indien een luchtverversingsinstallatie wordt gebruikt, inzonderheid airconditioneringsinstallaties of mechanische ventilatie-installaties, moet deze beantwoorden aan de volgende voorwaarden:</p> <p>1° ze is dermate gebouwd dat zij enkel verse lucht verspreidt, die gelijkmatig wordt verdeeld over de werklokalen;</p> <p>2° idem</p> <p>3° wordt vervangen door: "Ze is dermate ingesteld dat de over een werkdag gemiddelde relatieve luchtvochtigheid, tussen 40 en 60% ligt, tenzij dit om technische redenen niet mogelijk is.</p> <p>De relatieve luchtvochtigheid bedoeld in het eerste lid, 3° mag tussen 35 en 70% liggen indien de werkgever aantoonbaar dat de lucht geen chemische of biologische agentia bevat die een risico kunnen vormen voor de veiligheid en de gezondheid van de aanwezige personen op de arbeidsplaats. "</p> <p>4° idem</p> <p>5° idem</p> <p>6° idem</p>
--	--	--

	door een bevoegd persoon, zodat zij te allen tijde gebruiksklaar is.	
--	--	--

Het nieuwe artikel 34 – in werkelijkheid artikel 35 – dient te voldoen aan de voorwaarden van de nieuwe bijlage 2 indien de werkgever niet wenst te voldoen aan de eisen van de normen NBN EN 12464-1 en EN 12464-2. Deze bijlage heeft de volgende inhoud:

Bijlage 2 – Minimumvoorschriften waaraan de verlichting van de arbeidsplaatsen moet beantwoorden:

WERKPOSTEN	
200 lux	Refter, kledkamer, wasplaats, landbouwactiviteiten, brouwerij, ruw assembleerwerk.
300 lux	Bakkerij, machinewerk, middelmatig precies assembleerwerk, fruit sorteren, wasserij, lassen, garage, receptie, kopieerwerk, kinderopvang, klaslokaal, auditorium, sporthal.
500 lux	EHBO-lokaal, laboratoria, controleruimten, precisie machinewerk, fijn assembleerwerk, autoassemblage, keuken, slachthuis, productcontrole, kapsalon, schoenmakerij, boekbinderij, drukkerij, spinnerij, weverij, houtbewerking, bureauwerk, vergaderzaal.
750 lux	Glasbewerking, materiaalinspectie, precisie-assemblage, naaiwerk, verfspuiten, technisch tekenen.
1000 lux	Precisiewerk, kleurinspectie, juweelproductie, medisch onderzoekslokaal.
PLAATSEN DIE ENKEL DIENEN VOOR VERPLAATSING	
5 lux	Kolenopslag, houtopslag, stapelplaatsen met occasioneel verkeer, buiten gelegen doorgangen voor voetgangers, autoparking.
10 lux	Algemene verlichting van havens, risicovrije zones in de petrochemie en gelijkaardige industrieën, opslag van verzaagd hout, wegen voor traag verkeer (minder dan 10 km per uur).
20 lux	Auto- en containeropslagplaatsen in havens, normaal autoverkeer, in- en uitritten van parkings.
50 lux	Industrieterreinen, opslagzones buiten, risicogebieden in havens, olieopslagtanks, koeltorens, pompgemalen, waterzuiveringsinstallaties, plaatsen voor laden en ontladen, materiaalbehandeling in havens, bouwwerf, opslaghal zonder manueel werk.
100 lux	Verplaatsingszones in het bedrijf, gangen, trappen, magazijnen.

Bovendien bevat deze bijlage 2 de volgende eisen:

- De verlichtingssterkte dient te worden aangepast aan werknemers met een grotere lichtbehoefte omwille van oogafwijkingen of leeftijd.
- De verlichting van het werkvlak moet gelijkmatig verdeeld zijn (de lampen mogen geen flikkering of stroboscopieverschijnselen vertonen, geen hinderlijke verblinding ...).
- Indien op een werkvlak een gemiddelde verlichtingssterkte groter dan 200 lux nodig is: dan mag die worden verkregen door middel van plaatselijke verlichting.
- De kunstmatige verlichting mag de kleuren van de veiligheids- en gezondheidssignalering en de pictogrammen niet wijzigen. Kleurweergave-index van 80 of meer en een kleurtemperatuur die aangepast is aan de taak.
- Rekening houden met de veiligheidsrisico's die onderhoud en vervanging van lampen met zich meebrengen.

De rest van het KB 2012 blijft ongewijzigd.

Daar het CEDIOB regelmatig vragen over deze wetgeving dient te beantwoorden, zie infra ter herinnering. Het gaat om de wetgevende nota die in 2012 werd gepubliceerd.

KB 10 oktober 2012 tot vaststelling van de algemene basiseisen waaraan arbeidsplaatsen moeten beantwoorden – herneming van de wetgevende nota.

Afdeling I – Toepassingsgebied, definities en algemene beginselen (art. 1 – art. 5):

DIT KB IS VAN TOEPASSING:

- Op de werkgevers en de werknemers bedoeld in artikel 2, §1 van de wet van 04.08.1996 – Welzijn.
- **Op elke plaats** die bestemd is als locatie voor werkplekken in gebouwen van de onderneming of inrichting, met inbegrip van elke andere plaats op het terrein van de onderneming of inrichting waartoe de werknemer in het kader van de uitvoering van zijn werk toegang heeft.

Behalve:

1. Op buiten de onderneming of inrichting gebruikte transportmiddelen, noch op de arbeidsplaatsen binnen transportmiddelen;
2. Op tijdelijke of mobiele werkplaatsen;
3. Op winningsindustrieën;
4. Op vissersvaartuigen;
5. Op velden, bossen en andere terreinen die deel uitmaken van een landbouwbedrijf of bosbouwbedrijf doch buiten het bebouwde gebied van dat bedrijf gelegen zijn.

ALGEMENE BEGINSELEN:

- ☞ De werkgever is er toe gehouden de nodige maatregelen te treffen opdat de arbeidsplaatsen te allen tijde zouden beantwoorden aan de bepalingen van dit besluit.
- ☞ Hij verstrekt alle informatie betreffende de maatregelen die getroffen worden aan het CPBW en aan de werknemers.
- ☞ Bij de inrichting van de arbeidsplaatsen wordt rekening gehouden met gehandicapte werknemers.

Afdeling II – Uitrusting van de arbeidsplaatsen (art. 6 – art. 32):

KWALITEIT VAN DE GEBOUWEN (waarin zich arbeidsplaatsen bevinden):

structuren, een stabiliteit en een stevigheid hebben die zijn afgestemd op het type gebruik.

ELEKTRISCHE INSTALLATIE:

- ☞ Moet zodanig zijn ontworpen en uitgevoerd dat zij geen brand- en ontploffingsgevaar oplevert.
- ☞ Personen moeten op afdoende wijze worden beschermd tegen ongevallenrisico's die uit directe of indirecte aanraking kunnen voortvloeien.
- ☞ Bij het ontwerp, de uitvoering en de keuze van het materiaal en de beschermingsvoorzieningen moet rekening worden gehouden met de spanning, de externe invloeden en de deskundigheid van de personen die toegang hebben tot delen van de installatie.

OPPERVLAKTE, HOOGTE EN LUCHTVOLUME VAN DE LOKALEN:

De oppervlakte, de hoogte en het luchtvolume van de lokalen waarin gewerkt wordt zijn van die aard dat de werknemers hun werk kunnen uitvoeren zonder risico voor hun welzijn.

Om dat te bereiken...

Minimumhoogte	2,5 m
Ruimte / werknemer	10 m ³
Oppervlakte / werknemer	2 m ²

Afwijkingen mogelijk indien:

zijn

- ☞ Het technisch gezien onmogelijk is deze normen in acht te nemen,
- ☞ Dit niet kan worden geëist om redenen die behoorlijk met redenen worden omkleed,
- ☞ De risicoanalyse aantoonde dat het gebrek aan toepassing van deze normen geen gevaar vormt voor de veiligheid en het welzijn van de werknemers,
- ☞ Toepassing van alternatieve preventiemaatregelen,
- ☞ De PA-AG de risicoanalyse en de preventiemaatregelen op voorhand heeft

goedgekeurd.

De afmetingen van het vrije ongemeubelde oppervlak van de arbeidsplaats worden zodanig berekend dat de werknemers bij de uitoefening van hun taak over voldoende bewegingsruimte beschikken. *Kunnen deze criteria niet in acht worden genomen, dan moet de werknemer kunnen beschikken over een andere vrije ruimte die groot genoeg is, in de buurt van zijn arbeidsplaats.*

VLOEREN: vast, stabiel en slipvrij. Ze zijn vrij van hobbels, putten of gevaarlijke hellingen.

TECHNISCH ONDERHOUD VAN DE ARBEIDSPLAATSEN, DE INSTALLATIES EN INRICHTINGEN De werkgever zorgt daarvoor en neemt de nodige maatregelen opdat de vastgestelde gebreken die de veiligheid en de gezondheid van de werknemers kunnen beïnvloeden zo snel mogelijk worden hersteld.

In functie van de aard van de activiteiten van de onderneming of inrichting en de aard van de risico's voor de werknemers kiest hij:

- ☞ de geschikte schoonmaakmethodes,
- ☞ de geschikte schoonmaakmiddelen, die hij op passende wijze onderhoudt,
- ☞ de geschikte schoonmaakproducten.

Hij bepaalt hun frequentie evenals het ogenblik ervan.

Het oppervlak van vloeren, muren en plafonds van de desbetreffende lokalen is van zodanige aard dat zij kunnen worden schoongemaakt en onderhouden, teneinde passende hygiënische omstandigheden te verkrijgen.

Afval: De werkgever zorgt er tevens voor dat alle afval veilig en regelmatig wordt verzameld, opgeslagen, behandeld en verwijderd van de arbeidsplaats. Met inachtneming van de regels betreffende gevaarlijk afval.

Transparante of lichtdoorlatende wanden:

Ze zijn vervaardigd uit aangepaste veiligheidsmaterialen of zijn op zodanige wijze van de werkposten en wegen afgescheiden dat de werknemers niet met deze wanden in aanraking kunnen komen en ook niet gewond kunnen raken wanneer deze breken.

- ✓ *In het tegengestelde geval moeten ze tegen indrukken worden beschermd.*

Ze zijn duidelijk gemarkeerd overeenkomstig de wetgeving inzake veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.

Trappen, gaanderijen en platformen:

Teneinde het risico op vallen te voorkomen, zijn ze voorzien van collectieve beschermingsmiddelen, inzonderheid leuning.

Daken:

Toegang tot daken van materialen die niet voldoende weerstand bieden is slechts toegestaan indien er aangepaste uitrustingen zijn en indien het werk veilig kan worden uitgevoerd.

Ramen, bovenlichtvoorzieningen en ventilatievoorzieningen:

Indien ze kunnen worden geopend, moeten ze steeds door de werknemers veilig kunnen worden geopend, gesloten, geregeld en vastgezet.

- ✓ In geopende stand vormen zij geen risico voor de werknemers.

Op de arbeidsplaatsen die na 31 december 1992 voor de eerste maal worden gebruikt, zijn ze uitgerust met zodanige voorzieningen dat zij kunnen worden schoongemaakt zonder risico's voor de werknemers die dit werk verrichten en evenmin voor de werknemers op de arbeidsplaatsen.

Deuren, poorten:

Klapdeuren en -poorten:

- indien veiligheidsrisico, oppervlakken beschermd tegen indrukken,
- transparant of van transparante panelen voorzien,
- markering op ooghoogte.

Schuifdeuren: voorzien van een veiligheidssysteem,

Deuren die naar boven toe opengaan: voorzien van een veiligheidssysteem waardoor zij niet kunnen terugvallen.

Deuren op het traject van vluchtwegen: op een passende wijze gemarkeerd. Ze kunnen te allen tijde van binnenuit geopend worden zonder speciale hulp.

Wanneer er nog werknemers op de arbeidsplaats zijn moeten de deuren er kunnen worden geopend.

Deuren voor voetgangers: Moeten voortdurend vrij blijven en duidelijk zichtbaar zijn.

Automatische deuren en poorten:

- moeten op dergelijke wijze functioneren dat zij voor de werknemers geen risico's opleveren,
- uitgerust met gemakkelijk herkenbare en toegankelijke noodstopvoorzieningen,
- kunnen met de hand worden geopend bij een energiestoring (tenzij ze automatisch opengaan).

Wegen:

Dit zijn:

1. Lokalen, roltrappen, rolpaden, laadkaaien en laadplatforms.

2. Gedeelten van arbeidsplaatsen die zich in open lucht bevinden (wegen die leiden naar de vaste werkposten, gebruikt voor het onderhoud en de bewaking van de installaties van de onderneming, rolpaden, laadkaaien en laadplatforms in open lucht):

- ✓ Spoorwegen gelijkgesteld met wegen!
- Zodanig gelegen en berekend dat zij gemakkelijk, veilig en overeenkomstig hun bestemming door voetgangers of voertuigen kunnen worden gebruikt. De werknemers die in de buurt van die wegen werken, lopen geen enkel risico.
- De werkposten, wegen en andere locaties of installaties in de open lucht die zich op het bedrijfsterrein bevinden, zijn zodanig ontworpen of aangepast dat het verkeer van voetgangers en voertuigen er veilig kan plaatsvinden.
- De afmetingen van deze wegen zijn afhankelijk van het mogelijke aantal gebruikers en de aard van de onderneming. Wanneer op de wegen voertuigen worden gebruikt, moet er een veilige afstand overblijven voor de voetgangers.
- De voor voertuigen bestemde wegen liggen op voldoende afstand van deuren, poorten, doorgangen voor voetgangers, gangen en trappen.
- Het tracé van de wegen dient duidelijk te zijn afgebakend.
- Roltrappen en -paden functioneren veilig, zijn uitgerust met de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen en hebben noodstopvoorzieningen.
- De laadkaaien en laadplatforms zijn afgestemd op de afmetingen van de te vervoeren ladingen. Ze beschikken over ten minste één uitgang. Laadplatforms bieden, binnen de grenzen van het mogelijke, een zodanige veiligheid dat de werknemers niet kunnen vallen of geklemd geraken.

Afdeling III - Verlichting (art. 33 – art. 35):

~~De werkgever zorgt ervoor dat er op de arbeidsplaats voldoende daglicht binnenkomt en dat indien dit niet mogelijk is, er een adequate kunstverlichting aanwezig is.~~

~~De kunstmatige verlichting omvat een algemene verlichtingsinstallatie die, in voorkomend geval, aangevuld wordt met een plaatselijke verlichtingsinstallatie. Hij moet het risico op ongevallen voorkomen en de noodverlichting dient voldoende intens te zijn.~~

~~De werkgever bepaalt, op grond van de resultaten van een risicoanalyse, aan welke voorwaarden de verlichting van de arbeidsplaatsen, al dan niet in open lucht, evenals van de werkposten moet beantwoorden teneinde ongevallen door de aanwezigheid van voorwerpen of hindernissen en vermoeidheid van de ogen te voorkomen.~~

~~De werkgever die de vereisten van de norm NBN EN 12464-1 en de norm NBN EN 12464-2 toepast, wordt vermoed te hebben gehandeld in overeenstemming met deze vereisten. Wanneer de werkgever deze normen niet wenst toe te passen, moet de verlichting ten minste beantwoorden aan de voorwaarden die de minister van Werk heeft vastgesteld.~~

Afdeling IV – Luchtverversing (art. 36 – art. 39):

De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers in de werklokalen over voldoende verse lucht beschikken, rekening houdend met de werkmethoden en de door de werknemers te leveren lichamelijke inspanningen. De luchtverversing gebeurt op natuurlijke wijze of door middel van een luchtverversingsinstallatie. De toevoer van verse lucht en de afvoer van bevuilde lucht worden verzekerd naar rato van 30 m³ lucht per uur en per in de besloten werkruimte aanwezige werknemer.

Luchtverversingsinstallaties dienen te voldoen aan strenge voorwaarden:

- ☞ ze zijn dermate gebouwd dat zij enkel verse lucht verspreiden, die gelijkmatig wordt verdeeld over de werklokalen,
- ☞ de werknemers mogen niet worden blootgesteld worden aan hinder door temperatuurschommelingen, tocht, lawaai of trillingen,
- ☞ ze houden rekening met de wetenschappelijke normen betreffende de relatieve luchtvochtigheid,
- ☞ ze worden onderhouden,
- ☞ storingen worden door een controlesysteem gemeld.

Bovendien moet de werkgever bepaalde risico's voorkomen aan de hand van specifieke ventilatie- of afzuigingsystemen.

Afdeling V – Temperatuur (art. 40):

De arbeidsplaatsen waar werkposten zijn ingericht, zijn thermisch voldoende geïsoleerd.

Ramen, bovenlichtvoorzieningen en glazen wanden zijn zodanig geconstrueerd dat overmatige zonnestraling op de arbeidsplaats wordt vermeden.

De temperatuur op de arbeidsplaats is gedurende de arbeidstijd afgestemd op het menselijk organisme, rekening houdend met de factoren bedoeld in het koninklijk besluit betreffende de thermische omgevingsfactoren (KB 04.06.2012).

Afdeling VI – Sociale voorzieningen (art. 41 – art. 66):

ALGEMENE BEPALINGEN

De werkgever stelt de volgende sociale voorzieningen ter beschikking van de werknemers:

- sanitaire installaties, inzonderheid kleedkamers, wastafels, douches en toiletten;
- een refter;
- een rustlokaal;
- een lokaal voor de zwangere werkneemsters en de werkneemsters die borstvoeding

geven.

Hij bepaalt de ligging, de inrichting en de uitrusting van de sociale voorzieningen na advies van de PA-AG en het Comité.

Daarbij komen nog specifieke eisen zoals bepaald in de bijlage 1 bij dit KB. De bepalingen van deze bijlage hebben betrekking op de kleedkamers, wastafels en douches, op de toiletten en de refters.

Het gaat hier vooral om minimumvoorschriften, die echter niet van toepassing zijn indien:

- ☞ er regels bestaan in een specifieke sector;
- ☞ uit een risicoanalyse blijkt dat de toepassing van andere maatregelen leidt tot een gelijkwaardig (of beter) resultaat.

De lokalen waarin zich sociale voorzieningen bevinden, zijn voldoende ruim bemeten en bieden alle waarborgen inzake veiligheid en hygiëne. Ze worden verlucht, verlicht en verwarmd in functie van hun bestemming. Ze worden voorzien van geschikt meubilair en ze zijn gemakkelijk toegankelijk.

Ze worden ten minste eenmaal per dag schoongemaakt. Bij ploegenarbeid worden de lokalen en de sociale voorzieningen voor iedere ploegwisseling schoongemaakt.

- ✓ **Opgelet!** De sociale voorzieningen die deel uitmaken van de woning van de werkgever, mogen worden gebruikt onder strikte voorwaarden. Volgens een van die voorwaarden mag de woning maximaal door 5 werknemers worden gebruikt.

KLEEDKAMERS

Wanneer de werknemers van kledij dienen te wisselen, stelt de werkgever een kleedkamer tot hun beschikking.

- ✓ Wanneer er geen kleedkamers vereist zijn, moet elke werknemer kunnen beschikken over een plaats om zijn kledij op te hangen.

Elke werknemer beschikt over een individuele kleerkast die hij kan afsluiten.

- ✓ Wanneer er geen specifiek risico is, mogen de individuele kleerkasten vervangen worden door een gewone kapstok met klerhaak of een klerhanger en een individueel vak.

Wanneer de werknemers worden blootgesteld aan vocht of vuil of wanneer er een risico is op intoxicatie of besmetting, beschikken zij over twee individuele kleerkasten: de ene voor de eigen kledij, de andere voor de werkkledij.

WASTAFELS EN DOUCHES:

Ze worden ingericht in specifiek hiertoe bestemde lokalen.

Wastafels

- ✓ De wastafels mogen evenwel ingericht worden in de toiletten indien de aard van het werk en de afwezigheid van risico's dit rechtvaardigen en mits het akkoord van het Comité werd verkregen.

De werkgever zorgt ervoor dat er per drie werknemers die gelijktijdig hun arbeidstijd beëindigen ten minste één kraan is.

- ✓ Dit aantal mag evenwel verminderd worden tot één kraan per vijf werknemers indien de aard van het werk en de daaraan verbonden risico's dit kunnen rechtvaardigen en voor zover het Comité hiermee akkoord gaat.

De werkgever bepaalt in functie van de aard van het werk en de aard van het risico of de wastafels moeten voorzien zijn van koud en warm water en welke zeep of reinigingsmiddelen worden gebruikt.

Indien de werknemers tijdens het werk hun handen moeten wassen, worden er wastafels in de nabijheid van de werkpost geïnstalleerd.

Douches

De werkgever stelt een douche met warm en koud water ter beschikking van de werknemers, indien:

- ☞ de werknemers worden blootgesteld aan overmatige warmte,
- ☞ de werknemers sterk bevuilend werk verrichten,
- ☞ de werknemers worden blootgesteld aan gevaarlijke chemische of biologische agentia.

Er wordt voorzien in één douche per groep van zes werknemers die gelijktijdig de arbeidstijd beëindigen.

De doucheruimten zijn voldoende ruim bemeten om iedere werknemer in staat te stellen zich onder hygiënisch verantwoorde omstandigheden ongehinderd te wassen.

De werkgever stelt zonder kosten voor de werknemers voldoende toiletartikelen en, in voorkomend geval, speciale reinigingsproducten evenals elke andere bijkomende uitrusting ter beschikking van de werknemers.

Hij stelt eveneens voldoende handdoeken ter beschikking. De werkgever verzekert hun onderhoud en tijdige vervanging. Voor het drogen van de handen kan hij een ander middel ter beschikking stellen.

Alvorens te eten dienen de werknemers deze uitrustingen te gebruiken.

TOILETTEN:

De toiletten bestaan uit één of meerdere individuele wc's en desgevallend urinoirs, samen met één of meerdere wastafels.

Volledig gescheiden voor mannen en vrouwen:

15 mannen die gelijktijdig worden tewerkgesteld: ten minste 1 wc.

15 vrouwen die gelijktijdig worden tewerkgesteld: ten minste 1 wc.

- ✓ **Voor de mannen** kunnen de wc's worden vervangen door urinoirs, op voorwaarde dat het aantal individuele wc's ten minste 1 bedraagt per 25 werknemers die gelijktijdig worden tewerkgesteld.

Wastafels: 1 per 4 wc's of urinoirs.

Dicht bij hun werkpost, de rustlokalen, de kleedkamers en de douches.

REFTERS:

De refters worden ingericht in één of meer lokalen, volledig afgescheiden van de arbeidsplaats.

- ✓ De werkgever moet geen refter ten behoeve van de werknemers inrichten indien hij daarover het akkoord verkregen heeft van het Comité.

De maaltijden mogen worden gebruikt in het bureau voor zover de hygiëne te allen tijde gewaarborgd is en de PA-AG en het Comité over deze mogelijkheid een voorafgaand akkoord hebben gegeven.

Wanneer de werknemers in aanraking komen met vuil of indien er een risico bestaat op intoxicatie of besmetting:

- ☞ moeten de werknemers, vooraleer zij de refter binnenkomen, de handen wassen,
- ☞ zich omkleden, hetzij overkleding aantrekken.

RUSTLOKALEN:

Wanneer uit de risicoanalyse blijkt dat het voor bepaalde functies noodzakelijk is dat de werknemers rustpauzes nemen, stelt de werkgever een rustlokaal te hunner beschikking.

Dit is inzonderheid het geval indien de werknemers worden blootgesteld:

- ☞ aan thermische omgevingsfactoren,
- ☞ aan lawaai en trillingen,
- ☞ aan een energieverbruik van meer dan 410 Watt.

Voor de werknemers die:

- ☞ werk verrichten dat psychische belasting veroorzaakt,
- ☞ werk verrichten dat wachtdiensten inhoudt.

Maar ook indien:

- ☞ de arbeidstijd verdeeld over de dag wordt onderbroken,
- ☞ de PA-AG en het Comité dit nodig achten.

LOKAAL VOOR DE ZWANGERE WERKNEEMSTERS EN DE WERKNEEMSTERS DIE BORSTVOEDING GEVEN:

Zonder afbreuk te doen aan de cao's nr. 80 en 80bis stelt de werkgever een onopvallend en gesloten lokaal ter beschikking van:

- ☞ **de zwangere werknemers**, waar zij in liggende positie kunnen rusten in aangepaste omstandigheden wat het comfort betreft;
- ☞ **de werknemers die borstvoeding geven** om hen de mogelijkheid te geven borstvoeding te geven (indien de aanwezigheid van het kind toegelaten is) of melk af te kolven en deze te bewaren in hygiënische omstandigheden.

DRANKEN:

De werkgever stelt drinkwater of een andere drank ter beschikking van de werknemers. Individuele drinkbekertjes, eventueel voor eenmalig gebruik, worden ter beschikking gesteld en de distributiepunten zijn gemakkelijk bereikbaar.

Bij bijzonder bevuilend werk of in geval van risico op intoxicatie voorziet de werkgever, op voorstel van de PA-AG, voor de werknemers in de aanleg van drinkwaterfonteinen of van waterbedelingspunten met wegwerpbekertjes. Handen wassen alvorens zich te bedienen!

Afdeling VII – Werkzitplaatsen en rustzitplaatsen (art. 67 – art. 70):

STAAND WERK:

De werkgever is ertoe gehouden voor elke activiteit die staande wordt verricht, een risicoanalyse uit te voeren .

Ze houdt rekening met:

- ☞ de continuïteit van het staand werk,
- ☞ hoofdactiviteit of niet,
- ☞ de duur en de intensiteit van de blootstelling aan de statische belasting.

Indien uit de resultaten van de risicoanalyse blijkt dat er een risico voor het welzijn van de werknemers bestaat, neemt de werkgever de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat elke betrokken werknemer over een rustzitplaats beschikt waarop hij kan gaan zitten.

Wanneer de aard van de activiteiten niet toelaat een rustzitplaats te gebruiken, organiseert de werkgever de activiteiten op dergelijke wijze dat deze werknemer bij tussenpozen of na bepaalde tijdruimten zittend kan werken op een werkzitplaats.

Werk- en rusttijd:

Eerste deel van de dag	15 min.	Ten vroegste: na anderhalf uur werk
Tweede deel van de dag	15 min.	Ten laatste: na 2 uur en 30 minuten werk

Rekening houdend met de risico's waaraan een werknemer wordt blootgesteld of met de resultaten van het gezondheidstoezicht kan de PA-AG andere werk- en rusttijden vaststellen.

ZITTEND WERK:

De werkgever stelt een werkzitplaats ter beschikking voor de werknemers die activiteiten uitoefenen waarvan de aard verenigbaar is met zittend werk.

Deze zitplaats:

- ☞ beantwoordt aan de comfort- en gezondheidseisen,
- ☞ maakt het voorwerp uit van een risicoanalyse,
- ☞ is gemakkelijk bereikbaar, kan onmiddellijk gebruikt worden en mag in geen geval een hindernis vormen voor de doorgang.